Tuy, 5 de agosto de 1857

Sr. Dn Ramon Otero Pedrayo

Orcalba

Meu querido mestre e amigo: Onte cheguei á miña casa despois dun dias de ausencia. Fun levar a Sam Xenxo á miña filla maor, que pasaba alá unha temporada. Alí vin o pazo de Priegue, que habitou no tempo dunha dominica. Vagamdeei as meus saudades pola vella Santiaguesa, e fun polo Santiago que tanto tropeza de moz. No Museo de Pontevedra estiven vendo algúns raros exemplares de Pintos. Aproveitarei as miñas notas para a Historia da literatura que Galaxia quer que escriba. O malo é que fun encargado de un home coma min, tan atado polas cadeas do tempo e da economia. Era facer unha obra digna, habería que ter desfrutado con frecuencia a consultar bibliotecas. Non

é que a Historia debe ser unha obra de erudición requintada; pero hai que ler as cousas para falar delas, e moitas veces atopan traxis que en certos lugares nos que habería que ir, pois unha chea delas non saen de onde están, por razóns de diversa índole. Os amigos mándanme o que poden, e fanme as copias que poden. Isto non empece á posibilidade, e á certeza, de que haxa lagoas. Piden todo de desculpa pola calidade do que vai, e dan remate a algo.

Quixera que vostede visa se se pode atopar en Rosalo, o que foi depe político de Ourense, ergueitano de Santa María da Rama. Se ve a Jesús Fidalgo dígao, pois algo sabe do fundar, segundo unha carta que me escribiu. Non teño noticia certa do lugar nin a data do naimento. Calquer dato que me proporcionara seríame útil, inda que non fora miña concreta.

No seu "Iracia", páxina 433, fálake da tradición feita por Pérez Ballesteros do edicto "Misereor mei", feita editada por Lanchares na Coruña. Vostede ten ou viu iste folleto? Podería me facilitar unha copia? Ao menos, podería me dicir a data do

imperar ou me indicar se nom está datada?[2]

Hálame vostede de que traballiou un pouco a Pardo Bazán. Hai anos que tiña cunha novela de vostede sobre as peleimazes deste home! O que eu gozaría lendo o que vostede dicía sobre a reunión deste galego perante Santa Teresiña e San Jerome! Eu tiven pensado tamén algunhas vegadas nun conto ou estampa en que Bazán teiría outro encontro: o encontro coa que foi compañeira de Teresiña e nai de Adelardo, muller que ao través dalgunhas páxinas humanísimas das Confesións adiviñace como unha maravillosa figura feminina. Toda entrega e abnegación profundamente amante e amada, sacrificada crudelísimamente polos proxectos matrimoniás de Ximena coa paixonciña pero non pelo profundo esgazamento íntimo do home que lle gardara fidelidade como ao cuarto legítimo. Bazán miraría de lonxe, con profunda emoción e respeto, cando

muitos annos andados depois da sua mandada renuncia ao amor do pai do seu filho, e ao seu filho mesmo, vivia minha vida de viuvez retirada, tendo feito voto a Deus de nunca contrair outro casamento, ao menos aceitando o que, correspondentemente, tinha em alta estima, segundo a christã e gasalhada fidelidade pumalismo á que el reciprocamente correspondia, nunca esperou, porém, a se fazerdes delle para se casar comigo nova que a mai lhe pensara e que ainda uma que madura fôra a mesbilidade. A lástima que agoniava-me (principalmente te de descrebir a sua conquista de Alem! se Vos detiver a acenar um pouco as circunstancias psicologicas e moraes daquela ruptura que dizia ao seu coração, segundo el mesmo lia, mandando sangue. Vostede poderia espiar isto enigma num capitel retrospecteur do navio de Orsay.

Lembranças de todos nós a Fita, e muito aperto de seu velho e dedicado amigo Carvalho Calmon